

اداره خانه سی

باب عالی جاده سند: قصبار
کتبخانه سیدر. جریده یه
متعلق کافه مسئولیت
و خصوصیات ایچون (قصبار
کتبخانه سنه) مراجعت
اولونور.

نسخه سی ۲۰ پاره در

معارف

۱۳۰۷

آبونه بدلی

برسنه لك الی ایکی نسخه.
سی پوسته اجرتیه برابر
بروجه پیشین ۳۰ غروش
استانبول ایچون اداره.
خانه دن آلتیق اوزره
۲۰ غروشه در.

نسخه سی ۲۰ پاره در

رباعیه

فیض بهاری خورشید استدیکه نشرو اینار
 الک دلفروز حان قیلدی طبیعت اظهار
 الوان کاشانه غالب دوشنبه انوار
 غرق اولدی رنگ در رنگ انواره نست نزار
 نور صفایه کویا قلب اولدی رنگ ازهار !

یارب - دیدم - بو فیض کیمدن شو کاشانک ؟
 کیمدن بو لطفی آیا معمورء حیاتک ؟
 یوقدر لزوم و نفعی بونده تفکرانک ،
 هپ لطف رحمتکر ، هپ فیض التفات
 کلزار ساز عالم ، ازهار بخش کلزار !
 نشأت

ملال

نوازشک بکا تعذیردن یان کلیور ،
 او مشفقانه باقشیر بلای جان کلیور ،
 خراب کوه که عشقک بیه کران کلیور ،
 ایچمدن آه ! غربیانه بر فغان کلیور ...
 ملال روحی کتمه بو شب دکل قادر ،
 بیراق ، چوجوق کبی قارشیکده آغلا سین شاعر !
 محرد فکرت

ملاحظات ادبیه
(مابعد)

ایشته قاموس شعر لفظی ، دلولتک ، قیل معناسنه
 موضوع و ایلمک حرفی مفتوح (شعر) کله سندن آلدیغنی
 کوستریور ، شعرک موشکاف بر ذکا خصائصندن بولوندیغنی
 سویله یور . بو تعریفله نظر آ او قودقدن صوکره انسانی
 برمدت دوشونمک مجبوریتده بولوندیران اثرلرک الک کوزل
 شیلر اولدیغنه دائر اوجنچی زمزمه نیک مقدمه سنده درمیان
 اولونان مطالعهلر شعرک تمامیله معرف موضوعی دیمک
 دکلیدر ؟ او مطالعهلر نه قدر حقمنز تعریفسلره
 اوغراشدی !

فی الحقیقه مثلاً : « کوش طوغور ، بولوطلر چکیلیور ،
 قوشلر اوتیور ، درملر آقور » عباره سنک افاده ایتدیکی
 مائی نه قدر فصیح ، نه قدر شعله لی تعبیرلره سویله سهک ،
 هانکی وزنه توفیق ایله سهک بو مال جوانلرک بیه کندنی
 شیوه لرله سویله سهک بیه جگرکی قدر ساده در : ایله بر
 منظومه به شعر دیمک ناسل جائز اوله جغنی بیه مهم .

اولدورمش ایدی درد فراقی بی یارک
 لطف ایتدی وصالی ایله قیلدی بو شب احیا

کجدی ظلام حزنی هنکامه خزانک ،
 پر نور نشه شیمدی هر جزئی کستانک .
 کلکنجه ریز رونق اجرامی آسانک ،
 کویا که عکسیدر هپ الطاف کریانک
 آثار فیض کلشن ، امواج شوق انهار .

صحن جمده ظاهر بیک موج نظره بیرا ،
 بو حال ایله سراسر صحرا نظیر دریا .
 ورد لطیف میرنک انظاره نشوه بخشا ،
 باد خفیف صبحی تحریکساز سودا ،
 جوی روان صافی تهیجساز افکار .

منبر طراز نخوت بر بانه بر سمنبر ،
 ایتمکده التفاتی اطراف غرق زیور .
 اورمشده حوض پاکه عکس رخ منور ،
 کوسترمش آسمانه آب ایچره مهر انور ،
 طالمش بو حالی سیره بالای سرده کهسار .

اذواق نو بهاری وارمی بیانه قدرت ؟
 هر حالی ذی صفادر ، هر آئی ذی لطافت ؛
 هر عالم صفایی بر لوحه طراوت ؛

شامنده باشقه رونق صبحنده دورلو زینت ؛
 آفشایی ، بامدادی رشک لبالب و اسجار !

باقدغه نشه لندم صحن شکوفه زاره ،
 حیرتده قالدی کوکلم آثار کردکاره .
 دوشدی نگاه شوقم ناکاه جویباره ،
 کلشنده طالادی فکرم عمان اعتباره ؛
 اولمش کیدی مملو ارواح ایله چنزار .

بیتی بدیعك طباق صنعتی انواعندن اولان (تقابل مجازی) یه مثال اوله بیلیر: اوله مایه جتی برشی وارسه شعر در .

آکلایه لم؟ ادیباتندن، شعرندن مقصد یالکزر تصنع ایسه او باشقه؟ هیات!...

خوبان، خیالی دیدمه کیم اول زمان یاتور
بالای سلسبلده سان حوربان یاتور .

آلیر لذت او بزلردن زیاده آب جاریدن،
نسیم کوه پچادن، سحابیدن، سحراریدن؛
لطفادن نه کوردیسه سیلوب الطاف باریدن
درخت اوستنده بر دیگر قوشه تعداد ایدر بر قوش.

بیتیده او قیلدندر. بونک صنعتی: کوزلرک سلسبیله،
کوزلر خیالتکده حوریلره تشبیهندن صوکره مشوش
بر لف و نشر (اولکی بیتده مرتب ایدی) وجوده
کتیر یله یلمکدن عبارت! حال بوکه کوز یاشلرخی چاغلایانلر
قدر جوغالماقده، تعبیر دیگرله، قره العینی بیگار یاشلری
قدر بویونمکده معنا نه؟. برده او چشمه سار هر دم
جوشانک بالاسنه مقابل چشمخانه انسانده خیالات
خوبانک یانای اولمق اوزره تخیل اولونان موقع بلندی
تعیینده نظر ادراک عاجز قالیور!

قطعه سنک تضمن ایستدیکي معنایی بر خوبان دوشونه من،
بونی آتشزبان بر شاعر سویلدر. مراعات نظیر، اشتقاق،
حسن تمایل کی صنایع بدیعه، محاسن طبیعی ایه هم آهنگ
اشتلاف اولمالیدر که لافندن عبارت قالماسون.

بر سلسبیل اوزرنده حوریلر تصویری قدر لطیف
ودلفریب بر خیالی رشحات عیونک شلاله لرله کجربان
اولماسی قدر غریب و بی مأل بر مبالغه ایه قاریشدر مقده
طبع سیم شاعرینک ناصل بر ذوق بوله بیلر جکی نومسلکان
ادبک آکلایه جقلری شیلردن کورونمه یور! حاصلی معناده
رقت، لطافت، علویت اولمادخه:

او دم که فیض نو بهار آچار زمینده خنده لر
او خنده لرکه روی ارضی غرق شوق ورنک ایدر:
وورور عیونه هر طرفده بر جمال شعله ور،
پوتون یارلی، هپ کوش؛ پوتون طلوع، هپ سحر!
آرار، آرار بو نورلر ایچنده عاقبت نظر
بولورینه سنک یوزکده بر مثال حسینی.

شمشیرنی طاقنجه نه خوشدر او بل ایچیه
شمشیری نطقنجه نطق ایچیه بلنجه

قطعه سنک صنایع لفظیه سی رونق مآله نسبتله ظلال
حکمنده قالمیورسی؟ هله اوج مصرعنده واقع «ارض،
طرفده، یوزکده» الفاظنک حسب الوزن قطعی لارم
کلدیکی ایچون بو قطعه نی رکاکتلی عد ایتک، خفیف بر
بولوطک حیولتلی کوروب ده کسوف تامه حکم ایلمک
قیلندن اولمازی؟
طرز عتیق طرفدارلری نظرندنه نکته لی، مضمونلی
اشعارندن اولمق اوزره ندیتک:

مطلع مصنوعی شیوه سننده ایانک من حیث المفهوم:
«اوزون اولور افکرله ییغای»، یولنده سویلنمش یایخی
سوزلردن هرچه ده فرقی اوله مایه جتی ایچون شعر اطلاقه
دخی دگرلری اوله ماز.

عاقبت کوکلم اسیر ایتدک او کیسولرله سن
هی نه جادوسین که آتش باغلادک مولرله سن

تکرار ایده رز: شعر لفظه دکل معنایه شاملدر.
بونکله برابر مجدیدن لسانزدن برینک شو سوزلری
خاطردن چقمقالیدر: «بلاغت مؤدا هیچ بر اثر ادبی
فصاحت ادا احتیاجندن وارسته قیلاماز. حسن افاده دن
محروم اولان اثرلرک حاوی اولدقلری حقایق، مهارت
قلعه اربابنک چیره دستی اتحال ایه ملک یمینلری صیراسه
پک قولای اشتغال ایده بیلر جکی ایچون محفظه سز قالمش
جواهر حکمنده در.»

بیتی مثال ایراد ایلمه رسکه اتخا بده پاکش اولماز.
«عاقبت زلفکله کوکلی ضبط ایتدک: نه قدر ساحر سین که
بر آتشبارنی قیلرله باغلادک و دیمک اولان او یتک نه کی
صنعتی اولورسه اولسون. کیسو نارینه باری
باغلا بیه جق قدر یاری بویوچی کوسترمکدن نه چیه جفتی

- ۴ -

نظراً بوکوزل سوزلری غیر مقبول عدایده بیهلجکی یز؟
اصلاً!

دیگ اولوبورکه هانکی نوعنه داخل اولورسه اولسون
برمباله قرین قبول اولماق ایچون حقیقت صورتده تاقی
اولونجه سلامت ذوقه دلالت ایتک شرطدر.

- ۵ -

کوزلک دینلن شی که (مادی و معنوی) در :
صورتده رونما اولدینی کبی سیرتده ده منجیلدر . ماهیتی
بر درجهیه قدر آکلاشیله بیلیمک ایچون بر چوق انواعی
تعداد اولونور :

حسن مطلق بالجله حسانک جامع اوصافیدر ، جان
اللهن باشقه مثالی بولونماق لازم کلیر .

حسن حقیقی انسانک صورت مرئییه و خلقت
معنویه سنده تجلی ایدر .

حسن صوری یا منفرد یاخود سیرت کوزلکیله متحد
بولونور : اصلاً چیرکین اولمادینی حالده بر چهره یی
سهوهمیورز ، او قدر کوزل دکلیکن بر سبب مقتویتمیزی
جلب ایدیور . شه سزدرکه وجودک و قوتی حسن
صوریسی ادامه و تزیید ایلر ، مع مافییه بوکوزلک حیات
عضویه ک آز چوق مکملیتیله وجوده کلمه یور . لقای
بشرک بر بدیع خایله اولماق اوزره تاقیه شایان کورولن
کوزلکی : تناسیلیه برابر معنیدار و روحانی بر لسان ایل
قلبه خطاب ایتمه سیدر . حسن صوریسک منفرد و یا لطافت
مؤدا ایل متحد بولونماسنده کی فرق تأثیر ، مناظر طبیعیه ک
جمله س شاملدر :

کوزیمزک اوکنه لطیف بر وادی کتیرلم : کولکلی
شاهقه لرله محاط ، وسطنده معوج بر بحری اوزرنده
آهسته جریان بر جویبار ، زمین چنلرله دوشمنش ، جن
چیچکلرله دونامش ؛ یکدیگرینه موازی ، متایل ، عمود
بیکلرجه یوللر ؛ آن بان نقطه نظر دیکشدکجه منظرده
دیکشیور ؛ صنایع بشریه دن هیچ برشیه تصادف ایتمه یورز ،
یالکیز ناقابل تعداد اولان مناظر طبیعی کورویورز .

بو لوحه بزى مخلوط ایدر ، بوکا کوزل دیرز :
چونکه هر نقطه سنک نماینی قلبمزه فرح ، روحزه
انبساط و بریر .

شیعده موقعت بو حسن طبیعیه سته درین بر سکون ،

مبالغه عقلاً و عاده ممکن و با عقلاً ممکن عاده مستحیل
ویاخود عقلاً و عاده غیر قابل الوقوع اولماق اعتبارلرینه
نظراً تبلیغ ، اغراق ، غلو نامرلیه اوج قسمه ایلهرق
بولردن اولکلیر مقبول ، اوچنجیسی مدخول عد اولونور .
حال بوکه فکر قاصرانه کوره بر مبالغه ک عقلاً و عاده
امکان وقوعندن زیاده نظر اعتباره آله جق مهم بر شی
وارسه اوده حقیقت صورتده تلقیسنک سلامت
ذوق ایله موافقتی اولوب اولمادینی در .

ممکنی در آغوش اوله عالمده بل ایجه
ممکنیدر آغوش اوله عالمده بلنجه

بیتمک مضمونی قیلندن مبالغه لر (اغراق) دکل
(تبلیغ) ده اولسه چیکلمه ز . حقیقت حالده دهان جانانی
مسامات بدنییه قدر ، بلکه دهاییله کوچک یعنی بوسبوتون
یوق اولهرق تصویر ایدن بر مبالغه یه (غلو) دیه میز ؛
(اغراق) دیکمه ده تردد ایدر ؛ (تبلیغ) دیکدن
چکنمه یز ؛ چونکه برشاعرک بومبالغه ایله توصیف ایتدیکی
قیزجفزک طبیعت ، غلط استندن اولماق اوزره آغیزسز
طوغوب ده عملیات جراحییه ایله بولغازندن بر دلیک
آجیلهرق فعل تقدیسک تأمین ایدمش اولماسی ممکندر ؛
عقلاً و عاده و قوی امکان دائره سنده بولونان بویه
مبالغه لرله مدح اولونجه جق مخلوقلردن ، ظن ایدرم :
خسته خانه لرده کی یاره لی قوغوش خدمتجیلری بیه نفرت
ایدر .

سایم الذوق اولان بر شاعر ناصل اولورده بو مقوله
مبالغاتی خوش کورور ؟
شیعده برده :

شرق ، معنا پذیر انوارک ؛
غرب ، مجموعه بند آثارک ؛
صبح ، تصویر ساز افکارک ؛
شب ، تجلی نمای دیدارک ؛
روح ، لبریز یادکارکدر .

قطعه سنک حاوی اولدینی مبالغه یی حقیقت صورتده تاقی
ایدرک حسن و آنک شان لاهوتیسنه لایق توصیفات
علویه دن بولدیغمز حالده عقلاً و یا عاده استحاله وقوعنه

غریب بر حزن تنهایی منضم اولور ده او ایصنسر برل
فکریمزه سرگذشتلر عرض ایدر، نظر اعمائیزه ماضی
لوحه‌ای کوستریسه البته طویفونمن باشقه لاشیر، ظاهری
لطافت آرتار. چونکه بوکوزلک صوری ایکن خاطرمده
اویاتان یاد علونیک روحانیتله معیندار اولمشدر.

آتشبارده او قودنم شو :

بیسمه شو قوزو نه‌دن غم آلمش
هر ناله‌سی قلبه داغ‌نندر
فریاد ایدرک قوشار نه‌دندر
سودسزیمی رقیقسزیمی قلمش ؟

بندیه باشلایان منظومه‌ایله زمزمه‌لرک برنجی قسمده
مندرج و :

جنتدن او چوب سایه بر حور
برج حله تقابل ایش
باخودکه دوشوب زمینه بر نور
قیز صورته تمثل ایش

بکر خیالیسی حاوی بولونان تصویرده حسنک
تجلیات مادیه ومعنویه‌سنه دائر سرد ایتدیکنز ملاحظاته
قابل تطبیقدر :

برنجیسی یالکنز منظوری تعریف ایدیور، ایکنجیسی
او لوحه‌ک محاسن مستوره‌سی آسماک هر پینایه روشنا
اولان لطائف باهره‌سنه تشبیه ایلک کوستریور.

- مابعدی که‌جک انجده -

اسماعیل صفا

ابن خلدون و حکمت تاریخ

فهرس

ر اخطار : مدنیت اسلامیه انسانیته تاریخ تکاملانده

یک پارلاق بردور تشکیل ایدرک قدر اهمیتلی بر رول
اجرا ایشدر. غایت بیوک آدمیلر تشدیرمشدر. اعظمک
یتشمه‌سی ایسه تصادف قبلدن دکل بلکه مدینتک سوبه‌سی
نسبتده و وسائط تمدینه سابه‌سنده‌در، آنک انجمن
اسلامیت ایلک پارلایان مدینتک یتشدردیکی اعظمی طائیف
آنلرک درجه قدر و خدمتی آکلاماق مدینت مذکوره‌نک
سوبه‌سی تقدیر و تخمین ایتک دیمکدر. بزم هرمله قارشی

یوزیمیزی آغیر ته‌جق وبلنکه - یک چوق زمان یکمیش
اولدینی حالده بیله - حالا اسماریلک اوکو تمکلمیزی معذور
کوس - تره‌جک آدملریمز وارکن آنلرک ترقیات و کشفیات
فنیجه ایتدیکاری خدمتی بیله بوبده ترقیات ماضیه‌دن
دم وورولدوغی زمان یالکنز انجیلردن بحث ایتک یالکنز
معلوماتقروشاوق آرزوسنک اوباندردینی غیرت جهالت
اولقله قالسه ینه او قدر کوجه کیمیز ؛ فقط جهالت ایلک
برابر کفران نعمتدر. آنک انجمن فن تاریخه ایتدیکی
خدمتله داغره اشتہاری اسلامیت عالمک افق مرئسی یکمیش
اولان ابن خلدونک مسلکی و تاریخه واقع اولان خدمتی
حقنده بر مطالعه یازماق آرزوسنده بولونیورم .

مشارالیک چوقدن وفات ایتدیکی معلومدر ؛ تاریخ
فنی ایسه بوگون - شکرلر اولسون - کندیسنک خدمتی
ایلک واصل اولدینی مرتبه‌ده قالمشدر بلکه یک چوق
دکشمش و یک چوق ترقی ایشدر. لیکن بوبوله بر مطالعه‌دن
بلکه بر چوق کشیلر بیلدکلریدن آزیچق فضله برشی
اوکرتمکدن بشقه برکار انجزلرک آنک انجمن - زمانیزک
تعریف و بیان ایلک توکنمه‌ین بونجه افکار و کشفیات
طوروب طورورکن - ماضیدن بحث ایتک نه تحف ایش
کوجدر ؟! کی بر ملاحظه بیله بوتشبنده غیرته‌کل
ویرجک قدر ذهنی اعجاز ایتدی. فقط قنونه، مدینته
ایتدیکاری خدمت ایلک سعادت حلازی آرتران و بزی
بر چوق ضرورات طبعیه قارشی مامین ایدن اعظم
حقنده حرمتی هیچ بر زمان کیزله مهمه‌ک کی بر ضعف
حالم وار ؛ آنک انجمن ینه قراری اعاده ایدرک تشبیه
تقویت ویردم. بوندن ایجه بر زمان اول اعظم اسلامی‌دن
بر دیگر حکیم حقنده - عزیز بر رفیقعلک العالی اوزرنه -
بر مطالعه یازمشدم. او زمان‌ده بکانه مقصد هر کسجه
معروف اولان حکیم مشارالیهی هر کسه تبریفدن زیاده
یادینه خدمت ایلک نامه حرمت ایدی. شیمدی‌ده ساقم
بر عزیز رفیقمدر. تیم‌ده عینی یتدر .

بو مطالعه‌نی بالطبع ایکی قسمه آیرمایه مجبوریت
کوردم. برنجی قسمده زمانیزک احکام فنی‌سی و انتقادات
تاریخیه‌ده مسالک مهمه غایت سریع و مختصر بروجه ایلک
کوزدن کیرلمشدر. بو برنجی قسم اصل ابن خلدونک